

मराठी विश्वकोश
खंड ६

(चेन, सर एन्स्ट बोरिस ते डोळा)

प्रमुख संपादक
तर्कतीर्थ श्री. लक्ष्मणशास्त्री जोशी

महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळ, मुंबई
१९७७

प्रकाशक :

सचिव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळ,
५ वा मजला, मंत्रालय,
मुंबई - ४०० ०३२.

मुद्रक :

व्यवस्थापक, शासकीय मुद्रणालय,
वाई - ४१२ ८०३ (जि. सातारा).

सजावट आणि वेष्टन :

कला विभाग, शासकीय मुद्रण व लेखन सामग्री
संचालनालय, मुंबई- ४०० ००४.

विशेष-चित्रमुद्रण:

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय,
मुंबई- ४०० ००४.

प्रथम प्रकाशन :

१९७७

© सर्व हक्क महाराष्ट्र शासनाने स्वाधीन ठेवले आहेत.

महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळ

महाराष्ट्र राज्याचे पहिले व माजी मुख्यमंत्री श्री यशवंतराव चव्हाण यांनी महाराष्ट्र राज्याच्या स्थापनेच्या वेळी राज्यकारभारासंबंधीची मूलभूत धोरण सूचित करणारी काही सूत्रे सांगितली. त्या सूत्रांनुसार मराठी भाषा व साहित्य यांच्या अभिवृद्धयर्थ महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळाची स्थापना दिनांक १९ नोव्हेंबर १९६० रोजी झाली. या मंडळाने प्रारंभीच खालील कार्यक्रम हाती घेतला असून तो कार्यान्वितही केला जात आहे. हा कार्यक्रम असा :

- १ मराठीमध्ये *एन्सायक्लोपीडिया ब्रिटानिका* प्रमाणे सर्वसंग्राहक विश्वकोश संपादित करून प्रकाशित करणे. या विश्वकोशाचे *ब्रिटानिका* च्या आकाराचे प्रत्येकी १,००० पृष्ठांचे २० खंड (परिभाषासंग्रह धरून) संकल्पित केले आहेत.
- २ अद्यावत उपलब्ध कागदपत्रांचा उपयोग करून अंदाजे प्रत्येकी ५०० पृष्ठांच्या ५ खंडांत महाराष्ट्राच्या इतिहासाचे संपादन आणि प्रकाशन करणे.
- ३ मराठी बोलभाषांचा शास्त्रीय अभ्यास करून त्याबाबतीत माहिती प्रकाशित करणे.
- ४ अन्य भारतीय आणि प्रमुख परदेशी भाषांच्या अभ्यासाची साधने द्वैभाषिक शब्दकोश, भाषाप्रवेश आणि साहित्यपरिचय या त्रिविध स्वरूपांत मराठी भाषिकांना उपलब्ध करून देणे.
- ५ मराठीत अन्य भाषांतील उत्कृष्ट ग्रंथांची भाषांतरे प्रकाशित करून मराठी वाङ्मयाच्या समृद्धीस मदत करणे.
- ६ शास्त्रीय आणि तांत्रिक विषयांवर त्याचप्रमाणे सामाजिक शास्त्रे आणि मानव्यविद्या या विषयांवर विचारपूर्ण पण सुटसुटीत ग्रंथांची निर्मिती करणे.
- ७ विद्वान लेखक व प्रतिष्ठित संशोधन संस्था यांचे लेखन वा संशोधन प्रकाशित करण्यासाठी अनुदान देणे.

प्रारंभी सुरू केलेल्या या कार्यक्रमाखेरीज साहित्य संस्कृति मंडळाने मराठी महाशब्दकोश, मराठी वाङ्मयकोश, ललित कला संशोधन इत्यादी नव्या नव्या कार्यक्रमांचीही आखणी करून कार्यवाही सुरू केली आहे.

महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृति मंडळ

अध्यक्ष :

तर्कतीर्थ श्री. लक्ष्मणशास्त्री जोशी

सदस्य :

कै. प्रा. गो. ध. पारीख

श्री. गो. वा. बेडेकर

श्री. देवीसिंग चौहान

श्री. आ. रा. देशपांडे

डॉ. पु. का. केळकर

श्री. पु. ल. देशपांडे

डॉ. वि. भि. कोलते

श्री. ग. दि. माडगूळकर

डॉ. ना. गो. कालेलकर

डॉ. सरोजिनी बाबर

प्रा. अ. भि. शाह

प्रा. अनंत काणेकर

प्रा. मे. पुं. रेगे

श्री. बा. शि. नाईक

डॉ. म. ना. वानखडे

सचिव :

श्री. द. य. राजाध्यक्ष

मराठी विश्वकोश समिती

अध्यक्ष :

तर्कतीर्थ श्री. लक्ष्मणशास्त्री जोशी

सदस्य :

कै. प्रा. गो. ध. पारीख

श्री. गो. वा. बेडेकर

डॉ. ना. गो. कालेलकर

श्री. आ. रा. देशपांडे

श्री. बा. शि. नाईक

प्रा. अनंत काणेकर

प्रा. वि. भि. कोलते

प्रा. मे. पुं. रेगे

डॉ. सरोजिनी बाबर

सचिव :

श्री. द. य. राजाध्यक्ष

मराठी विश्वकोश

प्रमुख संपादक :

तर्कतीर्थ श्री. लक्ष्मणशास्त्री जोशी

मानव्यविद्या कक्षा

प्रभारी विभाग संपादक :

श्री. रा. ग. जाधव

सहसंपादक :

श्री. अ. ह. खोडवे
श्री. भा. ग. सुर्वे

संपादन साहाय्यक :

श्री. वि. रा. गद्रे
श्री. सु. र. देशपांडे
श्री. अ. र. कुलकर्णी
श्री. श्री. दे. इनामदार

संशोधन साहाय्यक :

श्री. चं. पां. जोशी

संपादकीय साहाय्यक :

श्री. म. व्यं. मिसार
कु. प्र. वा. पोरे
श्री. य. रा. कांबळे
श्री. ज. बा. संकपाळ

विज्ञान व तंत्रविद्या कक्षा

प्रभारी विभाग संपादक :

कै. क. वा. केळकर
श्री. व. ग. भदे

सहसंपादक :

श्री. अ. ना. ठाकूर

संपादन साहाय्यक :

श्री. ज. वि. जमदाडे
श्री. भू. चिं. मिठारी
श्री. स. वि. कुलकर्णी

संपादकीय साहाय्यक :

श्री. वि. ल. सूर्यवंशी

कला कक्षा

कला संपादक :

श्री. गो. वि. चांदवडकर

प्रमुख चित्रकार :

श्री. म. ल. सिनगारवाडी

संपादकीय साहाय्यक :

श्री. न. पा. बागवान
श्री. सु. चिं. देशपांडे
श्री. सु. त्रि. कालगांवकर

कार्यालयीन सेवकवर्ग

प्रशासन कक्षा

मराठी विश्वकोश : ६

प्रमुख संपादकांचे स्वीय साहाय्यक :

श्री. रा. पु. कोल्हटकर

ग्रंथालय कक्षा

ग्रंथालयीन साहाय्यक :

श्री. ग. म. आजगांवकर
श्री. न. व. नायगांवकर
सौ. सु. रा. कोल्हटकर

टंकलेखन कक्षा

प्रमुख टंकलेखक-नि-लिपिक :

श्री. प्र. श्री. अवचट

टंकलेखक-नि-लिपिक :

सौ. प्र. प्र. अवचट
सौ. वि. मु. गायकवाड
कु. कु. प. जोशी
सौ. प्र. न. नायगांवकर
श्री. अ. शि. ढगे
श्री. वि. व. वनारसे
श्री. रा. तु. कांबळे
श्री. भा. र. मेश्राम

मराठी विश्वकोश

खंड ६

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

प्रा. व. वि. अकोलकर, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक; संचालक, पॅरासायकॉलॉजिकल रिसर्च इन्स्टिट्यूट, पुणे.

प्रा. म. ना. अदवंत, एम्.ए.; बी.टी., उपप्राचार्य व प्रमुख, मराठी विभाग, मुळजी जेटा महाविद्यालय, जळगाव.

डॉ. जे. के. अद्रानवाला, एम्.बी.बी.एस्. (मुंबई); एल्.आर्.सी.पी. (लंडन); डी.टी.एम्. अँड एच्. (इंग्लंड); डी.पी.एच्. (लंडन), सेवानिवृत्त आरोग्य संचालक, महाराष्ट्र सरकार; पुणे.

डॉ. कृ. दा. अभ्यंकर, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्रमुख, ज्योतिषशास्त्र विभाग, उस्मानिया विद्यापीठ, हैदराबाद (आंध्र प्रदेश).

डॉ. श. ज. अभ्यंकर, जी.एफ़.ए.एम्. (मुंबई), काय तथा शल्यचिकित्सक, मॉडर्न क्लिनिक अँड ब्लड बँक, वाई.

कै. एस्. एन्. आगरवाला, एम्.ए.; पीएच्.डी., संचालक, इंटरनॅशनल इन्स्टिट्यूट फॉर पॉप्युलेशन स्टडीज, मुंबई.

प्रा. र. पां. आगस्ते, एम्.एस्.सी., माजी प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. वि. रा. आठवले, बी.एस्.सी.; संगीत प्रवीण, भूतपूर्व म्युझिक प्रोड्युसर, ऑल इंडिया रेडिओ; प्राध्यापक, संगीत विभाग, श्रीमती नाथीबाई दामोदर ठाकरसी महिला विद्यापीठ, मुंबई.

प्रा. सदाशिव आठवले, एम्.ए., प्राचार्य, पेमराज सारडा महाविद्यालय, अहमदनगर.

डॉ. ना. रा. आपटे, एम्.बी.बी.एस्., सेवानिवृत्त प्रमुख वैद्यकीय कार्यवाह, वेस्टर्न इंडिया लाईफ इन्शुरन्स कंपनी, सातारा; भूतपूर्व शिक्षक, शरीरक्रियाविज्ञान, आर्यागल वैद्यक महाविद्यालय, सातारा; पुणे.

प्रा. भालचंद्र आपटे, काव्य विशारद, सेवानिवृत्त प्राचार्य, हिंदी अध्यापक प्रशिक्षण महाविद्यालय, हैदराबाद (आंध्र प्रदेश).

सौ. पुष्पलता द. आफळे, बी.एस्.सी. (ऑ.), प्रयोगनिर्देशिका, वनस्पतिविज्ञान विभाग, विलिंग्डन महाविद्यालय, सांगली.

डॉ. जे. डब्ल्यू. आयरन, बी.डी.; एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राचार्य, विल्सन महाविद्यालय, मुंबई; सातारा.

डॉ. गो. प्र. आरगीकर, बी.एस्.सी. (कृषि); पीएच्.डी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, कृषि महाविद्यालय, कोल्हापूर.

डॉ. त्र्यं. रं. इंगळे, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., शास्त्रज्ञ, नॅशनल केमिकल लॅबोरेटरी, पुणे.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

मराठी विश्वकोश : ६

कॅप्टन य. न. इनामदार, स्नातक, रॉयल नेव्हल इंजिनिअरिंग कॉलेज, फ्लिमथ (इंग्लंड); स्नातक, डिफेन्स सर्व्हिसेस स्टाफ कॉलेज, वेलिंग्टन; स्नातक, नॅशनल डिफेन्स कॉलेज, नवी दिल्ली; नाविक अधिकारी, इन्स्टिट्यूट ऑफ आर्मामेंट टेक्नॉलॉजी, पुणे.

प्रा. आइनिश इमाएदा, सभासद, इतिहासलेखन संस्था, टोकिओ विद्यापीठ, टोकिओ (जपान).

कै. आ. ने. उपाध्ये, एम्.ए.; डी.लिट., प्राध्यापक, जैनॉलॉजी आणि प्राकृत, म्हैसूर विद्यापीठ, म्हैसूर (कर्नाटक).

प्रा. द. ह. ओक, एम्.ए.; एल्.एल्.बी., सेवानिवृत्त प्राचार्य, मुधोजी महाविद्यालय, फलटण; पुणे.

श्री. ना. चिं. ओक, जी.डी. आर्ट (मुंबई), सेवानिवृत्त प्रमुख छायाचित्रकार, नॅशनल केमिकल लॅबोरेटरी, पुणे; मुंबई.

श्री. भ. प्र. ओक, बी.ई., सेवानिवृत्त अभियंता, पुणे.

प्रा. वा. रा. ओक, बी.एसूसी. (एंजिनिअरिंग), सेवानिवृत्त प्राध्यापक, पारशी टेक्निकल इन्स्टिट्यूट, सुरत; वाई.

कै. शा. चिं. ओक, बी.ई.; एम्.एसूसी. (एंजिनिअरिंग); एम्.आय्.ई., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, अभियांत्रिकी महाविद्यालय, पुणे.

श्री. शा. नि. ओक, बी.कॉम्., मराठी लेखक, पुणे.

प्रा. स. ज. ओक, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, विलिंग्डन महाविद्यालय, सांगली.

डॉ. कृ. ह. ओगले, डॉक्टर- एंजिनिअर (म्यूनिक, जर्मनी), एफ्.आय्. मेक. ई. (भारत), सेवानिवृत्त उपप्रमुख, यांत्रिक अभियांत्रिकी विभाग, व्हिक्टोरिया ज्युबिली टेक्निकल इन्स्टिट्यूट, मुंबई.

कै. गो. के. ओगले, बी.ई., प्राचार्य, अभियांत्रिकी महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. संभाजी कदम, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग), प्राध्यापक, चित्रकला विभाग, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट, मुंबई; ठाणे.

श्रीमती सरोजिनी कमतनूरकर, लेखिका, मुंबई.

प्रा. वा. व्यं. करंजकर, बी.ए.; जी.डी. आर्ट (मुंबई); टी.डी. (शांतिनिकेतन), प्राध्यापक, चित्रकला विभाग, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट, मुंबई.

श्री. ना. स. करंदीकर, बी.ए., सेवानिवृत्त लेखा अधिकारी, दुग्धशाळा विकास खाते, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

डॉ. म. अ. करंदीकर, सेवानिवृत्त प्रपाठक, दिल्ली विद्यापीठ, दिल्ली.

श्री. शं. वा. करंदीकर, बी.एसूसी. (मुंबई); ए.एफ्.आर्.ए. ई.एस्. (लंडन); ए.एम्.ई., डेप्युटी एंजिनिअरिंग मॅनेजर, क्वालिटी कंट्रोल अँड टेक्निकल सर्व्हिसेस, एअर इंडिया, मुंबई.

कै. शि. ल. करंदीकर, बी.ए., मराठी लेखक व वृत्तपत्रकार, पुणे.

प्रा. प्र. र. करमरकर, एम्.ए., प्राध्यापक, स. प. महाविद्यालय, पुणे.

सौ. निशा कर्णे, एम्.ए., वाई.

मराठी विश्वकोश : ६

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

प्रा. ज. नी. कर्वे, एम्.एसूसी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, प्राणिविज्ञान विभाग, स. प. महाविद्यालय, पुणे.

कै. सुशील कवळेकर, एम्.ए.; एल्.एल्.बी., अधिवक्ता; अंशकालिक प्राध्यापक, गव्हर्नमेंट लॉ कॉलेज, मुंबई.

श्री. स. ग. काजरेकर, बी.एसूसी., ज्युनिअर सायंटिफिक ऑफिसर, एक्स्पोजिन्व्हज रिसर्च अँड डेव्हलपमेंट लॅबोरेटरी, पाषाण; पुणे.

डॉ. ज. गो. काणे, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी.; ए.आय्.आय्.एस्.सी.; ए.एम्.आय्.ई., सेवानिवृत्त संचालक, डिपार्टमेंट ऑफ केमिकल टेक्नॉलॉजी, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

प्रा. मोरिकाझू कात्सुता, प्राध्यापक, शिक्षण विभाग, टोकियो विद्यापीठ, टोकियो (जपान).

श्री. गो. चिं. कानडे, सेवानिवृत्त हस्तव्यवसाय शिक्षक, द्रविड हायस्कूल, वाई.

प्रा. अ. गो. कानिटकर, बी.ए. ; बी.ई. (सिव्हिल), माजी प्राध्यापक, अभियांत्रिकी महाविद्यालय, सांगली; माजी प्राध्यापक, मौनी विद्यापीठ, गारगोटी; पुणे.

प्रा. गो. चिं. कानिटकर, बी.ई. (मेक.); सी.आय्.आय्.एस्.सी. (बंगलोर); एफ्.आय्.ई. (भारत), सेवानिवृत्त प्राचार्य, वालचंद अभियांत्रिकी महाविद्यालय, सांगली.

कै. बा. मो. कानिटकर, एम्.ए.; एल्.एल्.बी.; बी.एस्.सी., चिटणीस, भारत इतिहास संशोधक मंडळ, पुणे.

प्रा. गो. कृ. कान्हेरे, बी.आर्च.; जी.डी.आर्च.; ए.आय्.आय्.ए.; ए.आय्.टी.पी.; एम्.एस्. (नगररचना व स्थापत्य) (यू.एस्.ए.), प्राध्यापक व प्रमुख, टाउन प्लॅनिंग डिपार्टमेंट, अभियांत्रिकी महाविद्यालय, पुणे; मुंबई.

डॉ. रा. सी. कापडी, एम्.बी.बी.एस्., खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय, कोल्हापूर.

सौ. सुलभा कापडी, बी.ए. (ऑ.); बी.एड्., निवृत्त शिक्षिका, इस्लामपूर.

श्री. भा. श्री. कापरे, बी.ई. (सिव्हिल) ; एम्.आय्.ई. (भारत), अपर मुख्य अभियंता, पाटबंधारे विभाग, मुंबई प्रदेश, मुंबई.

प्रा. न. वी. कारेकर, एम्.एस्.सी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, राजाराम महाविद्यालय, कोल्हापूर.

श्री. शि. शं. कार्लेकर, बी.ए., करमणुकीचे कार्यक्रम व लेखन व्यवसाय, नासिक.

डॉ. ना. गो. कालेलकर, एम्.ए.; डी.लिट्. (पॅरिस), सेवानिवृत्त प्राध्यापक, डेक्कन कॉलेज, प्रमुख संपादक, मराठी महाशब्दकोश, पुणे.

डॉ. चिं. ग. काशीकर, एम्.ए.; डी.लिट्., संपादक, संस्कृत कोश विभाग, डेक्कन कॉलेज, पुणे.

डॉ. सौ. सुधा काळदाते, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापिका, समाजशास्त्र विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

श्री. मो. वि. काळीकर, एम्.एस्.सी. (गणित), माजी संपादन साहाय्यक, मराठी विश्वकोश, वाई; नागपूर

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

मराठी विश्वकोश : ६

श्रीमती सुमति किर्तने, एम्.ए., संशोधन साहाय्यक, मानवशास्त्र विभाग, डेक्कन कॉलेज, पुणे.

प्रा. ज. ब. कुमठेकर, एम्.ए.; बी.एस्.सी.; बी.टी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय व बृहन्महाराष्ट्र वाणिज्य महाविद्यालय, पुणे.

श्री. द. वि. कुन्हेकर, अदिस अबाबा, इथिओपिया.

डॉ. अ. रा. कुलकर्णी, एम्.ए. ; एल्एल्.बी. ; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, इतिहास विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

कु. अलका कुलकर्णी, एम्.ए. , वाई.

डॉ. उ. के. कुलकर्णी, एम्.एस्सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.

डॉ. गो. त्र्यं. कुलकर्णी, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्रमुख, इतिहास विभाग, डेक्कन कॉलेज, पुणे.

डॉ. दि. गो. कुलकर्णी, एम्.एजी. ; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त उपसंचालक, मृदा सर्वेक्षण संघटना, पुणे.

डॉ. ना. ह. कुलकर्णी, एम्.ए.; पीएच्.डी., साहाय्यक संचालक, नॅशनल अर्काइव्हज ऑफ इंडिया, नवी दिल्ली.

श्री. प्रि. खं. कुलकर्णी, प्रमुख संशोधन अधिकारी, सेंट्रल वॉटर अँड पॉवर रिसर्च स्टेशन, पुणे.

डॉ. मा. गु. कुलकर्णी, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्रपाठक व प्रमुख, समाजशास्त्र विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

प्रा. रं. सी. कुलकर्णी, एम्.एस्सी., प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

डॉ. वा. म. कुलकर्णी, एम्.ए.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त भाषा संचालक, भाषा संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई.

प्रा. वि. ह. कुलकर्णी, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, इंग्रजी विभाग, रामनारायण रुईया महाविद्यालय, मुंबई.

प्रा. वा. ल. कुलकर्णी, एम्.ए.; बी.टी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक व प्रमुख, मराठी विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ (१९५५-७३); मुंबई विद्यापीठ

श्री. एन्. कृष्णमूर्ती, रजिस्ट्रार, टाटा इन्स्टिट्यूट ऑफ सोशल सायन्सेस, मुंबई.

श्री. श. म. केतकर, एम्.एस्सी., अध्यापक, प्राणिविज्ञान, संधिपाद प्राणिसंग्रहालय, पुणे.

श्रीमती इंदुमती केळकर, बी.ए., सामाजिक कार्यकर्त्या, पुणे.

डॉ. गो. रा. केळकर, एम्.एस्सी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त शास्त्रज्ञ, नॅशनल केमिकल लॅबोरेटरी, पुणे.

श्री. गोविंदशास्त्री केळकर, व्याकरणतीर्थ; वेदान्तचूडामणि, सहसंपादक, धर्मकोश, वाई.

प्रा. शं. हि. केळशीकर, एम्.ए., प्राध्यापक, पार्ले महाविद्यालय, मुंबई.

प्रा. तामोत्सू कोकुबू, प्रमुख, अकादमी कार्यविभाग, वासेडा विद्यापीठ, टोकिओ (जपान).

मराठी विश्वकोश : ६

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

श्री. मं. शां. कोटनीस, एम्.एस्सी., सेवानिवृत्त प्रभारी, बाय प्रॉडक्ट्स गॅस वर्क्स, बॉबे गॅस कंपनी लि., मुंबई

डॉ. द. गं. कोपरकर, एम्.ए. ; पीएच्.डी. ; वेदतीर्थ; पालितीर्थ, सेवानिवृत्त प्राचार्य, श्री पंचम खेमराज महाविद्यालय, सावंतवाडी; मालवण.

डॉ. का. शा. कोरगांवकर, पीएच.डी., प्रमुख, जीवभौतिकी विभाग, इंडियन कॅन्सर रिसर्च इन्स्टिट्यूट, मुंबई.

श्री. दी. कृ. कोरगांवकर, बी.ए. ; एल्.ई.ई. ; एल्.एम्.ई. ; एम्.आय्.ई., अध्यापक, कर्मशाला अधीक्षक, डिपार्टमेंट ऑफ केमिकल टेक्नॉलॉजी, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

श्री. वा. मो. कोळेकर, बी.एससी.; बी.टी., सेवानिवृत्त उपप्राचार्य, मुधोजी हायस्कूल, फलटण; कराड.

श्री. श्रीकृष्ण खडपेकर, जी.डी. आर्च. (मुंबई), प्राध्यापक, वास्तुकला, नागपूर, दिल्ली व जोधपूर विद्यापीठ; दिल्ली.

श्री. ग. ह. खरे, कार्याध्यक्ष, भारत इतिहास संशोधक मंडळ, पुणे.

प्रा. म. अ. खांडवे, एम्.ए., प्राध्यापक, भूगोल विभाग, विदर्भ महाविद्यालय, अमरावती.

डॉ. पु. वि. खांडेकर, एम्.एससी. ; पीएच.डी., प्राध्यापक, भौतिकी विभाग, इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स, नागपूर.

सौ. निर्मला ना. खांबेदे, एम्.एससी., अधिकारी, भारतीय वातावरणवैज्ञानिक खाते, पुणे.

प्रा. कृ. ब. गटणे, एस्सीएच्. डिप्ल. आर्च. (मुंबई); ए.आय्.आय्.ए. (मुंबई), साहाय्यक प्राध्यापक, सर जे. जे. कॉलेज ऑफ आर्किटेक्चर, मुंबई.

श्री. कृ. म. गद्रे, बी.एजी., सेवानिवृत्त अधिकारी, भारतीय वातावरणवैज्ञानिक खाते, पुणे.

डॉ. य. त्र्यं. गद्रे, जी.बी.व्ही. सी., मुख्याधिकारी, कुक्कुटपालन प्रकल्प, अकोला.

श्री. स. मा. गर्गे, पत्रकार व लेखक; माजी प्रमुख, वृत्तपत्रविद्या विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

श्री. वा. रा. गर्दे, एम्.एससी. (कृषि), पीक संरक्षण अधिकारी, भात संशोधन केंद्र, कर्जत.

श्री. ना. स. गाडे, बी.ए. (ऑ.), वाघोली (ता. कोरेगाव).

श्री. का. भा. गुप्ते, एल्.ई.ई. ; एल्.एम्.ई., प्लॅट मॅनेजर, टाइपरायटर डिव्हिजन, गोदरेज बॉइस मॅन्युफॅक्चरिंग कंपनी प्रा. लि., मुंबई.

प्रा ल. वा. गुर्जर, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, गणित विभाग, व्हिक्टोरिया ज्युबिली टेक्निकल इन्स्टिट्यूट, मुंबई.

डॉ. सौ. कमल गोखले, बी.ए. (ऑ.); पीएच.डी., प्राध्यापिका, श्रीमती नाथीबाई दामोदर ठाकरसी महाविद्यालय, पुणे.

श्री. वा. पु. गोखले, एम्.एससी. (कृषि), सेवानिवृत्त कृषि उपसंचालक, संशोधन आणि शिक्षण, मुंबई विभाग, महाराष्ट्र राज्य कृषिसेवा; वाई.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

मराठी विश्वकोश : ६

श्री. श. श्री. गोखले, बी.कॉम्. (ऑ.), वाई.

डॉ. सौ. शोभना ल. गोखले, एम्.ए.; पीएच.डी., प्राध्यापिका, इतिहास व प्राचीन भारतीय संस्कृति, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

श्री. श्री. पु. गोखले, बी.एसू.सी., लेखक, प्रकाशक, शास्त्रीय उपकरणांचे कारखानदार, सामाजिक आणि राजकीय कार्यकर्ते, पुणे.

श्री. के. बा. गोडबोले, बी.ए., संचालक, फोटो-ग्राफिक्स (इन्स्टिट्यूट ऑफ फोटोग्राफी), पुणे.

प्रा. सौ. सुशिला प. घन, एम्.एसू.सी.; बी.टी., प्राध्यापिका, वनस्पतिविज्ञान विभाग, जी. एस्. कॉलेज, खामगाव.

प्रा. ग. के. घरत, एम्.एसू.सी. (कृषि अभियांत्रिकी), प्राध्यापक व प्रमुख, कृषि अभियांत्रिकी विभाग, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी (अहमदनगर).

कै. मु. मा. घाणेकर, एम्.ए. (मराठी); एम्.ए. (संस्कृत); डिप्लो.एड., सेवानिवृत्त शिक्षण उपसंचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

डॉ. न. का. घारपुरे, एम्.ए.; एल्एल्.बी. (मुंबई); पीएच्.डी. (जर्मनी), सेवानिवृत्त प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. व. के. चिटणीस, एम्.बी.बी.एस.; डी.ओ. (मुंबई); डी.ओ. (ऑक्झन); एफ्.सी.पी.एस.; एफ्.ए.एम्.एस्., गुणश्री प्राध्यापक ग्रँट मेडिकल कॉलेज, मुंबई.

सौ. वासंती रा. चिन्मुळगुंद, एम्.एसू.सी., माजी प्राध्यापिका, पेमराज सारडा महाविद्यालय, अहमदनगर; वाई.

डॉ. व. त्रिं. चिपळोणकर, एम्.एसू.सी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक व प्रमुख भौतिकी विभाग, इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स, मुंबई; पुणे.

प्रा. शं. ल. चोरघडे, एम्.एसू.सी., माजी वातावरणविज्ञ, भारतीय वातावरणवैज्ञानिक खाते, पुणे.

श्री. मा. ल. चौडे, बी.ए. (ऑ.), वाई.

प्रा. द. सी. चौगले, एम्.एसू.सी.; पीएच्.डी. (अमेरिका), प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, कृषि महाविद्यालय, दापोली.

श्रीमती विनया चौथाई, बी.ए.; चाइल्ड वेलफेअर कोर्स, प्रभारी अधिकारी, बालभवन, मुंबई.

कै. रा. मो. चौधरी, बी.एजी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, कृषिविद्या विभाग, कृषि महाविद्यालय, पुणे.

श्री. वसंत सु. चौधरी, एम्.ए., कॅजळ (ता. वाई).

डॉ. अहिल्या पां. जगताप, एम्.एसू.सी.; पीएच्.डी.; एल्एल्.बी., प्राध्यापिका, वनस्पतिविज्ञान विभाग, राजाराम महाविद्यालय, कोल्हापूर.

प्रा. दिलीप जगताप, एम्.ए., प्राध्यापक, मानव्य व वाणिज्य महाविद्यालय, वाई.

श्री. रा. बा. जगताप, बी.एसू.सी. (ऑ.), कॅजळ (ता. वाई).

प्रा. रा. श्री. जोग, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. अ. कृ. जोशी, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, प्राणिविज्ञान विभाग, सेठ लहेरचंद उत्तमचंद कला व सर मथुरादास विसानजी विज्ञान महाविद्यालय, मुंबई.

प्रा. के. ल. जोशी, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, दूरसंदेशवहन अभियांत्रिकी, अभियांत्रिकी महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. गो. वि. जोशी, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, वनस्पतिविज्ञान विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.

डॉ. ना. ग. जोशी, एम्.ए.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, महिला महाविद्यालय, बडोदे.

प्रा. ना. गो. जोशी, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, लोकमान्य टिळक म्युनिसिपल मेडिकल कॉलेज, मुंबई.

श्री. प. वा. जोशी, प्रमाणपत्र (नाविक अभियांत्रिकी-नौकानयन मंत्रालय, भारत सरकार); वरिष्ठ कार्यकारी अभियंता (यांत्रिक), बाँबे पोर्ट ट्रस्ट, मुंबई.

प्रा. म. वि. जोशी, बी.ई. (मुंबई); बी.एस्.सी. (टेक्.) (मॅचेस्टर); ए.एम्.आय्.ई., प्राध्यापक, अभियांत्रिकी विभाग, डिपार्टमेंट ऑफ केमिकल टेक्नॉलॉजी, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

प्रा. सौ. मीनाक्षी जोशी, एम्.एस्.सी., प्राध्यापिका, श्रीमती वीरम्मा गंगासिरी मुलीचे महाविद्यालय, गुलबर्गा (कर्नाटक).

प्रा. मृगांक जोशी, प्राध्यापक, रेखाकला व रंगकला विभाग, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट, मुंबई.

श्री. रंगनाथशास्त्री जोशी, साहित्यशास्त्री (बनारस), सहसंपादक, धर्मकोश, वाई.

डॉ. रा. ना. जोशी, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

सौ. लीना जोशी, बी.एस्.सी. (ऑ.), वाई.

श्री. वि. ज. जोशी, बी.एस्.सी. (इले. व मेक. एंजिनिअरिंग); एम्.एस्. (मेटॅलर्जिकल एंजिनिअरिंग) (यू.एस्.ए.), महाव्यवस्थापक, इंडिया सिक्युरिटी प्रेस, नासिक रोड.

प्रा. वि. भि. जोशी, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, भौतिकी विभाग, मुधोजी महाविद्यालय, फलटण.

श्री. वेणीमाधवशास्त्री जोशी, आयुर्वेदाचार्य, आयुर्वेदीय चिकित्सा व्यवसाय, मुंबई.

कै. व्यं. द. टिळक, एम्.ए.; बी.एड्., प्राध्यापक, विवेक वर्धिनी महाविद्यालय, हैदराबाद (आंध्र प्रदेश).

प्रा. विजया टोणगावकर, एम्.ए., प्राध्यापिका, एल्फिन्स्टन महाविद्यालय, मुंबई.

डॉ. गो. त. टोणपी, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, प्राणिविज्ञान विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

डॉ. म. वा. ठोंबरे, बी.एस्.सी. (कृषि); एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राचार्य व प्राध्यापक वनस्पतिविज्ञान विभाग, कृषि महाविद्यालय, धुळे.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

मराठी विश्वकोश : ६

प्रा. ज्ञा. ल. डाहाके, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, प्राणिविज्ञान, अमरावती.

प्रा. आ. रे. डिसूझा, एम्.ए., प्राध्यापक, सायन्स कॉलेज, कराड.

प्रा. वि. रा. डोईफोडे, एम्.एस्सी., प्राध्यापक व प्रमुख, भौतिकी विभाग, सरदार पटेल कॉलेज ऑफ एंजिनिअरिंग, मुंबई.

डॉ. वा. रा. ढमढेरे, एम्.बी.बी.एस्., खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय, पुणे.

श्री. मा. भा. ढवळे, बी.एस्सी (नागपूर) ; बी.एस्सी. (एंजिनिअरिंग) (बनारस), सेवानिवृत्त आंतरदेशीय विक्री प्रमुख, किलोस्कर ऑइल एंजिन्स लि. व सल्लागार अभियंता, पुणे.

डॉ. ग. वा. तगारे, एम्.ए.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक व शिक्षणाधिकारी, महाराष्ट्र शिक्षणसेवा, सांगली.

प्रा. मु. शं. तांबे, बी.एस्सी. (एंजिनिअरिंग), प्राध्यापक, मेकॅनिकल एंजिनिअरिंग, नेव्हल कॉलेज ऑफ एंजिनिअरिंग, आय्.एन्.एस्. शिवाजी, लोणावळा.

श्री. द. वि. ताम्हणकर, डिप्लोमा इन मेकॅनिकल अँड इलेक्ट्रिकल एंजिनिअरिंग, कर्मशाला निरीक्षक, डिपार्टमेंट ऑफ केमिकल टेक्नॉलॉजी, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

कै. र. ग. ताम्हणे, एम्.एस्सी.; बी.एस्सी. (टेक्.), साहाय्यक संचालक, औषधनियंत्रण प्रयोगशाळा, मुंबई.

श्री. जे. सी. तारापोर, एम्.ए. ; एल्एल्.बी. अधिवक्ता, हायकोर्ट, मुंबई.

प्रा. एस्. सी. थीओफिलस, एम्.एस्सी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, हिस्लॉप कॉलेज, नागपूर.

डॉ. सा. ह. दांडेगावकर, एम्.एस्सी.; पीएच्.डी.; एल्एल्.बी., प्राचार्य, देवगिरी कॉलेज, औरंगाबाद.

सौ. नीला दातार, एम्.ए., शिक्षिका, कोल्हापूर.

श्री. म. चिं. दातार, बी.ए., कंत्राटदार, पुणे.

प्रा. सौ. संजीवनी दाते, एम्.ए. ; एम्.एड., प्राध्यापिका व प्रमुख, भूगोल विभाग, धनंजयराव गाडगीळ वाणिज्य महाविद्यालय, सातारा.

प्रा. सु. प्र. दाते, एम्.ए. , प्राध्यापक व प्रमुख, भूगोल विभाग, छत्रपती शिवाजी महाविद्यालय, सातारा.

प्रा. प्र. रा. दामले, एम्.ए.; एल्एल्.बी., सेवानिवृत्त प्राचार्य व प्राध्यापक, तत्त्वज्ञान विभाग, वाडिया महाविद्यालय; विद्यापीठ अनुदान आयोग पुरस्कृत प्राध्यापक.

डॉ. कुंजबिहारी दास, एम्.ए.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक (ओडिया), रेव्हेन्शॉ कॉलेज, कटक (ओरिसा); विद्यापीठ अनुदान आयोग पुरस्कृत प्राध्यापक.

श्री. गु. व्यं. दिवेकर, एम्.ए.; डिप्लोमा इन रशियन लॅंग्वेज; सेवानिवृत्त अधिपरीक्षक; सिनियर रिसर्च फेलो (हिंदी-उर्दू); मानसेवी अध्यापक, रशियन भाषा, मुंबई.

प्रा. व. चिं. दीक्षित, एम्.एस्सी.; ए.एच्.बी.टी.आय्. (कानपूर), सेवानिवृत्त प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, प्रताप कॉलेज, अमळनेर; पुणे.

श्री. हे. वि. दीक्षित, डी.एम्.ई.ई. (कोअर्स ऑफ सिग्नल्स), निवृत्त लेफ्ट. कर्नल, पुणे.

प्रा. वि. मा. दीक्षित - पटवर्धन, एम्.एससी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, उपप्राचार्य व प्रमुख, रसायनशास्त्र विभाग, इस्माईल युसूफ कॉलेज, मुंबई; नासिक रोड.

प्रा. प्रमोद देव, एम्.ए., अधिव्याख्याता, जर्मन विभाग, सेंट्रल इन्स्टिट्यूट ऑफ इंग्लिश अँड फॉरिन लॅंग्वेजिस, हैदराबाद (आंध्र प्रदेश).

श्री. मो. रा. देव, बी.एससी. (व्हेटरनरी), संशोधन अधिकारी, पशुवैद्यकीय जैव पदार्थ निर्मिती संस्था, पुणे.

डॉ. शां. भा. देव, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, पुरातत्त्व विभाग, डेक्कन कॉलेज, पुणे.

कै. त्र्यं. र. देवगिरीकर, बी.ए. (ऑ.), अध्यक्ष महाराष्ट्र गांधी स्मारक निधि, पुणे.

डॉ. ना. शं. देवधर, एम्.व्ही.एससी., प्राध्यापक, बाँबे व्हेटरनरी कॉलेज, मुंबई.

डॉ. य. ना. देवधर, एम्.ए.; पीएच्.डी., माजी प्राध्यापक, इतिहास विभाग, पार्ले कॉलेज; रूपारेल कॉलेज; महिला विद्यालय, पार्ले; मुंबई.

प्रा. वा. चिं. देवधर, एम्.ए.; बी. म्युझिक, उपप्राचार्य, चिंतामणराव कॉलेज ऑफ कॉमर्स, सांगली.

श्री. मा. ग. देवभक्त, जी.डी. आर्च.; ए.आर्.आय्.बी.ए., वास्तुशास्त्रज्ञ; तांत्रिक शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन पुरस्कृत प्राध्यापक (१९६६-७२), मुंबई.

प्रा. अरविंद देशपांडे, एम्.ए., प्राध्यापक, इतिहास विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

श्री. ज. र. देशपांडे, बी.एससी., माजी संपादकीय साहाय्यक, मराठी विश्वकोश, वाई.

प्रा. दि. य. देशपांडे, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, विदर्भ महाविद्यालय, अमरावती; विद्यापीठ अनुदान आयोग पुरस्कृत प्राध्यापक.

श्री. पु. ल. देशपांडे, एम्.ए.; एल्.एल्.बी., साहित्यिक, अभिनेते, नाट्य व चित्रपट दिग्दर्शक, संगीततज्ञ, संस्थापक - पु. ल. देशपांडे प्रतिष्ठान, पुणे.

प्रा. मु. गो. देशपांडे, एम्.ए., प्राध्यापक व प्रमुख, इंग्रजी विभाग, हं. प्रा. ठा. महाविद्यालय, नासिक.

श्री. वामन हरि देशपांडे, एफ्.सी.ए., संगीततज्ञ, चार्टर्ड अकौंटंट व जेष्ठ भागीदार, मे. बाटलीबोई अँड पुरोहित चार्टर्ड अकौंटंट्स, मुंबई.

प्रा. सुधाकर देशपांडे, एम्.एससी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग व प्रमुख, जीवविज्ञान विभाग, आर्. डी. नॅशनल कॉलेज, मुंबई.

प्रा. ज्ञा. मा. देशपांडे, एम्.एससी., प्राध्यापक व प्रमुख, रसायनशास्त्र विभाग, एल्फिन्स्टन महाविद्यालय, मुंबई.

प्रा. गि. द. देशिंगकर, बी.ए. (ऑ.) (लंडन); एम्.ए. (येल), प्राध्यापक, चिनी इतिहास, भाषा व वाङ्मय; सल्लागार संपादक, चायनीज रिपोर्ट, नवी दिल्ली.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

मराठी विश्वकोश : ६

डॉ. सौ. शरयू देशिंगकर, आयुर्वेद विशारद, जपानी भाषेतील डिप्लोमा, दिल्ली.

प्रा. दा. सी. देसाई, एम्.ए. ; बी.टी., उपप्राचार्य, कीर्ति महाविद्यालय, मुंबई.

श्री. व. शां. देसाई, बी.ए. (ऑ.); एल्एल्.बी., अधिवक्ता, पुणे.

प्रा. कु. वि. प. दोंदे, एम्.एस्सी., प्राध्यापिका, वनस्पतिविज्ञान विभाग, सायन्स कॉलेज, नागपूर.

श्री. श्री. द्वा. धारकर, इनचार्ज, कॅनिंग फॅक्टरी अँड डेव्हलपमेंट लॅबोरेटरी, भाभा अँटॉमिक रिसर्च सेंटर, मुंबई.

प्रा. य. ज. धारकर, एम्.ए. (इतिहास); एम्.ए. (राज्यशास्त्र); एम्.एड.; एल्एल्.बी.; डी.पी.एड., प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

श्री. ए. रा. धोंगडे, बी.ए.; बी.कॉम्. (लंडन), सेवानिवृत्त शिक्षण संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

डॉ. सैय्यद नईमुद्दीन, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राचार्य, विदर्भ महाविद्यालय, अमरावती.

श्री. व. वि. नगरकर, एम्.ए.; आय्.पी.एस्., डेप्युटी डायरेक्टर, इंटेलिजन्स ब्यूरो, मिनिस्ट्री ऑफ होम अफेअर्स, भारत सरकार, नवी दिल्ली; मुंबई.

डॉ. भो. सुं. नवलकर, एम्.एस्सी.; पीएच्.डी.; एफ्.बी.एस्.; रा. भा. प्रवीण, सेवानिवृत्त प्राध्यापक, इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स, मुंबई; सेवानिवृत्त संशोधक शास्त्रज्ञ, इंडियन कौन्सिल ऑफ अँग्रिकल्चरल रिसर्च, नवी दिल्ली; मुंबई.

डॉ. म. कृ. नाईक, एम्.ए.; पीएच्.डी.; ए.एम्. (पेनसिल्व्हेनिया), प्राध्यापक व प्रमुख, इंग्रजी विभाग, कर्नाटक विद्यापीठ, धारवाड (कर्नाटक).

सौ. शुभदा नाईक, बी.ए., अहमदनगर.

श्री. सु. व. नाईक, बी.एस्सी.; एल्एल्.बी., न्यायाधीश, अहमदनगर.

डॉ. आनंद नाईक - कुराडे, बी.एस्सी. (कृषि); एम्.एस्.; पीएच्.डी. (यू.एस्.ए.); सिग्मा Xi, चालक व अन्नतंत्रज्ञ, सुमन फूड कन्सल्टंट्स, नवी दिल्ली.

डॉ. सु. कृ. नागले, एम्.एस्सी.; पीएच्.डी., प्रॉडक्शन मॅनेजर (केमिकल्स), आफालि फार्मास्युटिकल कंपनी, अंधेरी, मुंबई.

कु. वीणा नातू, बी.ए. (ऑ.), वाई.

श्री शं. वि. नातू, प्रमुख अभियंता, पाटबंधारे व वीज विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

डॉ. एस्. के. नायर, एम्.ए.; बी.ओ.एल्.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, मद्रास विद्यापीठ, मद्रास (तमिळनाडू).

श्री. द. पां. निमकर, एअरक्राफ्ट मॅटेनन्स एंजिनियर, कंट्रोलर, ग्राऊंड हँडलिंग, एअर इंडिया, बाँबे एअरपोर्ट, मुंबई.

श्री. य. रा. नेने, एम्.एस्सी., अधिकारी, भारतीय वातावरणवैज्ञानिक खाते; सदस्य ज्योतिर्विद्या परिसंस्था, पुणे.

प्रा. फुकुओ नोदा, प्राध्यापक, विदेशी अभ्यास विभाग, टोकियो विद्यापीठ, टोकियो (जपान).

प्रा. मा. वा. पटवर्धन, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, संस्कृत व प्राकृत भाषा -साहित्य विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

कै. वि. भा. पटवर्धन, बी.ए.; एल्एल्.बी., अधिवक्ता, हायकोर्ट, वाई.

सौ. शुभदा अ. पटवर्धन, एम्.एस्.ए.एम्. (गुजरात आयुर्वेद विद्यापीठ), खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय, मुंबई

डॉ. सौ. सरिता अ. पटवर्धन, एम्.एसूसी.; पीएच्.डी., शास्त्रीय संशोधिका, नॅशनल केमिकल लॅबोरेटरी, पुणे.

डॉ. यू. म. पठाण, एम्.ए.; बी.टी.; पीएच्.डी. (मराठी); पीएच्.डी. (हिंदी); साहित्यविशारद; राष्ट्रभाषा कोविद, प्रमुख, मराठी विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

प्रा. कमलाकर परचुरे, एम्.ए., प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. प्र. ना. परांजपे, एम्.ए., प्राध्यापक, रामनारायण रूईया महाविद्यालय, मुंबई.

प्रा. श. द. परांजपे, एम्.एसूसी., प्राध्यापक, श्रीमती मिठीबाई मोतीराम कुंदनानी कॉलेज ऑफ कॉमर्स अँड इकॉनॉमिक्स, मुंबई.

डॉ. स. य. परांजपे, एम्.एसूसी.; पीएच्.डी.; एफ़.ए.झेड्.; डी.ए.एस्.एफ्. (मुंबई), प्रमुख, जीवविज्ञान विभाग व प्राध्यापक, प्राणिविज्ञान विभाग, मॉडर्न कॉलेज, पुणे; खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय, पुणे.

प्रा. शं. आ. परांडेकर, एम्.एसूसी., सेवानिवृत्त प्राचार्य, जनता महाविद्यालय (देवचंद कॉलेज), अर्जुननगर; सेवानिवृत्त प्राध्यापक, राजाराम महाविद्यालय, कोल्हापूर.

डॉ. म. प. पांडे, पीएच्.डी., प्रपाठक व प्रमुख, रशियन विभाग, सेंद्रल इन्स्टिट्यूट ऑफ इंग्लिश अँड फॉरिन लॅंग्वेजिस, हैदराबाद (आंध्र प्रदेश).

डॉ. वि. गो. पांडे, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, असेल्ला, इथियोपिया.

प्रा. मा. वि. पाटणकर, एम्.ई. (सिडहिल); ए.एम्.आय्.ई., प्राध्यापक, स्थापत्य अभियांत्रिकी विभाग, अभियांत्रिकी महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. अ. व्यं. पाटील, एम्.एसूसी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ राहुरी (अहमदनगर).

डॉ. ग. मो. पाटील, एम्.ए.; एल्एल्.बी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, संस्कृत विभाग, शासकीय ज्ञानविज्ञान महाविद्यालय, औरंगाबाद.

प्रा. भ. दे. पाटील, एम्.ए.; बी.टी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, राजाराम महाविद्यालय, कोल्हापूर.

श्री. म. पु. पाटील, बी.ए.; एल्एल्.बी., माजी मंत्री, भूतपूर्व मुंबई राज्य, बेळगाव.

श्री. ह. चिं. पाटील, बी.एजी., सेवानिवृत्त अधीक्षक, शेतकी शाळा (मांजरी); निरीक्षक, शेतकी शाळा, मुंबई राज्य; पुणे.

प्रा. पु. गो. पार्डीकर, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, भौतिकी विभाग, विदर्भ महाविद्यालय, अमरावती.

प्रा. वा. ल. पुरोहित, एम्.एस्.सी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, भौतिकी विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. चं. ग. पेंडसे, एम्.ए.; पीएच्.डी. (केंब्रिज); बी.एस्.सी. (मुंबई); बी.एस्.सी. (लंडन); रँगलर बी. स्टार, सेवानिवृत्त संचालक, भारतीय वातावरणवैज्ञानिक खाते, पुणे.

प्रा. सु. न. पेंडसे, एम्.ए., प्राध्यापक, संस्कृत विभाग, विदर्भ महाविद्यालय, अमरावती

श्री. प्रकाश पेठे, जी.डी.आर्च; ए.आय्.आय्.ए., वास्तुशिल्पज्ञ, बडोदे.

प्रा. रा. ना. पोखरकर, एम्.एस्.सी. (कृषि); रा. भा. प्रवीण, प्राध्यापक, कीटकविज्ञान विभाग, महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी (अहमदनगर).

प्रा. चं. रा. पोतनीस, एम्.ए., उपप्राचार्य व प्राध्यापक, मुळजी जेठा महाविद्यालय, जळगाव.

प्रा. शा. कृ. पोतनीस, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक व प्रमुख, वनस्पतिविज्ञान विभाग, श्रीवारणा महाविद्यालय, वारणानगर.

डॉ. श्री. पु. पोतनीस, बी.एस्.सी. (ऑ.); एम्.एस्.सी. (टेक.); पीएच्.डी.; एफ्.पी. आर्.आय्. (लंडन); एफ्.आय्.सी.; एफ्.एम्.ए.एस्.; ए.एम्.आय्.आय्. (केमिकल इंजिनियरिंग), प्राध्यापक, पॉलिमर टेक्नॉलॉजी, डिपार्टमेंट ऑफ केमिकल टेक्नॉलॉजी, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

श्री. वि. शं. प्रधान, बी.एस्.सी.; बी.टी., अभ्यागत प्राध्यापक छायाचित्रणकला, सर जे. जे. इन्स्टिट्यूट ऑफ अप्लाइड आर्ट, मुंबई.

कै. ना. ह. फडके, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, गणित विभाग, कीर्ति महाविद्यालय, मुंबई.

डॉ. भालचंद्र फडके, एम्.ए.; बी.टी.; पीएच्.डी., अधिव्याख्याता, मराठी विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

प्रा. वि. शं. फडके, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, भूगोल विभाग, कीर्ति महाविद्यालय, मुंबई.

डॉ. श्री. पु. फडके, जी.बी.व्ही.सी., प्रभारी उपसंचालक, रोग अन्वेषण विभाग, पशुसंवर्धन खाते, पुणे.

प्रा. वि. दा. फरांडे, एम्.ए., प्राध्यापक, मानव्य व वाणिज्य महाविद्यालय, वाई.

प्रा. र. कृ. फरांडे, एम्.एस्.सी. (गणित), वाई.

श्री. धै. शं. फाळके, बी.एस्.सी. (ऑ.), सातारा रोड (ता. कोरेगाव).

डॉ. चंद्रकांत बांदिवडेकर, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, हिंदी विभाग, एस्.आय्.ई.एस्. कॉलेज, मुंबई.

डॉ. गं. वि. बापट, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, इंग्रजी विभाग, वाडिया महाविद्यालय, पुणे.

मराठी विश्वकोश : ६

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

डॉ. पु. वि. बापट, एम्.ए.; ए.एम्.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, पुणे व दिल्ली विद्यापीठ; पुणे.

श्री. डॅनिअल इलायजा बेंजामिन (गडकर), बी.ए.; डिप्लोमा इन जर्नॅलिझम, नॅशनल केमिकल लॅबोरेटरी, पुणे.

डॉ. वा. द. बेंद्रे, एम्.ए.; बी.एड्.; पीएच्.डी., प्रपाठक व प्रमुख, कन्नड विभाग, किटेल कॉलेज, धारवाड (कर्नाटक).

श्री. वि. म. बेडेकर, एम्.ए. (मुंबई), साहाय्यक संशोधक, पदव्युत्तर विभाग, भांडारकर प्राच्यविद्या संशोधन मंदिर, पुणे.

श्री. सु. व. बोराले, बी.ए. (ऑ.), वाई.

श्री. गुलाबदास ब्रोककर, बी.ए., लेखक, मुंबई.

कु. नलिनी भट, एम्.एस्.सी., माजी संपादन साहाय्यक, मराठी विश्वकोश, वाई; पुणे.

प्रा. चारुदत्त भागवत, एम्.ए., प्राध्यापक, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

श्रीमती दुर्गा भागवत, एम्.ए., लेखिका, मुंबई.

सौ. वैजयंती भाटे, एम्.ए., (पुणे); स्टॅटिस्टिशियन्स डिप्लोमा (कलकत्ता), प्राध्यापिका, गोखले इन्स्टिट्यूट ऑफ पॉलिटिक्स अँड इकॉनॉमिक्स, पुणे.

डॉ. सौ. कमल य. भालेराव, एल्.सी.पी.एस्. (मुंबई), खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय, वाई.

डॉ. य. त्र्यं. भालेराव, एम्.बी.बी.एस्., खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय, वाई.

प्रा. अ. श्री. भावे, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, स. प. महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. श्री. द. भावे, बी.ए.; एम्.एस्.सी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक व प्रमुख, भौतिकी विभाग व उपप्राचार्य, स. प. महाविद्यालय, पुणे.

श्री. कृ. ज. भिडे, बी.एस्.सी. (मुंबई); डिप्लोमा इन नेव्हल आर्किटेक्चर (ग्लासगो), सेवानिवृत्त वरिष्ठ अधिकारी, विस्तार विभाग, ऑसोसिएटेड सिमेंट कंपनी, मुंबई; सेवानिवृत्त अधिकारी, सिंदिया स्टीम नेव्हिगेशन, मुंबई.

प्रा. ग. ल. भिडे, एम्.ए., प्राध्यापक, प्राचीन भारतीय इतिहास व संस्कृति विभाग, दयानंद महाविद्यालय, सोलापूर.

कै. ब. वा. भिडे, एम्.एस्.सी.; सेवानिवृत्त प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, स. प. महाविद्यालय, पुणे.

श्री. शं. गो. भिडे, डिप्लोमा इन सुपरवायझरी अँड फोरमनशिप, यंत्रोपकरण तंत्रज्ञ, ठाणे.

श्री. प्र. बा. भोईटे, बी.एस्.सी. (ऑ.), वाघोली (ता. कोरेगाव).

श्री. रघुवीर भोपळे, एम्.बी.एच्.एस्. (लंडन); व्यावसायिक जादूगार; संचालक, भारतीय जादूची शाळा, पुणे.

प्रा. रा. जि. भोसले, कृषिविद्या विभाग, कृषि महाविद्यालय, अकोला.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

मराठी विश्वकोश : ६

प्रा. अरविंद मंगरूळकर, सेवानिवृत्त प्राध्यापक व प्रमुख, संस्कृत-प्राकृत विभाग, स. प. महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. मु. रा. मंडलेकर, डी.आय्.सी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त उद्योग संचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

डॉ. न. गं. मगर, एम्.एसूसी.; पीएच्.डी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक व प्रमुख, जीवरसायनशास्त्र विभाग, इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स, मुंबई.

श्री. स. चिं. मराठे, बी.ई., सदस्य, ज्योतिर्विद्या परिसंस्था, पुणे.

प्रा. अ. मा. महाजन, बी.ई., प्राध्यापक, व्हिक्टोरिया ज्युबिली टेक्निकल इन्स्टिट्यूट, मुंबई.

प्रा. श्री. द. महाजन, एम्.एसूसी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, गोपाल कृष्ण गोखले महाविद्यालय, कोल्हापूर.

डॉ. म. श्री. माटे, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्रपाठक, प्राचीन भारतीय इतिहास व संस्कृति, डेक्कन कॉलेज, पुणे.

प्रा. अं. दि. माडगूळकर, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, छत्रपती शाहू सेंट्रल इन्स्टिट्यूट ऑफ बिझिनेस एज्युकेशन अँड रिसर्च, कोल्हापूर.

डॉ. स. गं. मालशे, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, मराठी विभाग, श्रीमती नाथीबाई दामोदर ठाकरसी महिला विद्यापीठ, मुंबई.

प्रा. दि. द. माहुलकर, एम्.ए.; डिप्लोमा लिंग्विस्टिक्स (एडिंबरो), प्रपाठक व प्रमुख, भाषाशास्त्र विभाग, महाराजा सयाजीराव विद्यापीठ, बडोदे.

डॉ. वा. वि. मिराशी, एम्.ए.; डी.लीट. (मुंबई); सन्मान्य डी.लिट. (सागर व नागपूर), सेवानिवृत्त प्राचार्य व प्राध्यापक, संस्कृत विभाग, विदर्भ महाविद्यालय, अमरावती; भूतपूर्व सन्मान्य संचालक, पदव्युत्तर विभाग (मानव्य शाखा); सन्मान्य प्राध्यापक, प्राचीन भारतीय इतिहास आणि संस्कृति, नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.

डॉ. नरेंद्र मिश्र, एम्.ए. (विश्वभारती); पीएच्.डी., प्राध्यापक (ओडिया), विश्वभारती, शांतिनिकेतन (प. बंगाल).

प्रा. रामचंद्र मुटाटकर, एम्.ए., प्रपाठक, समाजशास्त्र व मानवशास्त्र विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

डॉ. प्र. त्र्यं. मुठे, एम्.एसूसी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, प्राणिविज्ञान विभाग, विल्सन महाविद्यालय, मुंबई.

डॉ. कुमुद मेहता, एम्.ए.; पीएच्.डी.; डिप्लोमा, माजी प्राध्यापिका, इंग्रजी विभाग, पाटकर कॉलेज, मुंबई; अधिकारी, नॅशनल सेंटर फॉर द पर्फॉर्मिंग आर्ट्स, मुंबई.

श्री. सोराब मोदी, प्रसिद्धी अधिकारी, एअर इंडिया, मुंबई.

डॉ. रा. शा. मोरखंडीकर, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, राज्यशास्त्र विभाग, मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद.

प्रा. कियोमी मोरिओका, प्राध्यापक, शिक्षण विभाग, टोकियो विद्यापीठ, टोकियो (जपान).

डॉ. एफ. जे. बिलेस्कॉव्ह यानसेन, पीएच्.डी., प्राध्यापक, कोपनहेगन विद्यापीठ, कोपनहेगन (डेन्मार्क).

श्री. ह. व्यं. यार्दी, बी.एजी.; बी.टी., सेवानिवृत्त शिक्षक, द्रविड हायस्कूल, वाई.

श्रीमती पद्मा रंगाचारी, एम्.ए.; डिप्लोमा इन म्युझिक, अधिव्याख्याती, कर्नाटक संगीत, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

श्री. द. य. राजाध्यक्ष, एम्.ए. ; एल्.एल्.बी. ; डिप्लोमा इन रशियन लॅंग्वेज, सचिव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ. मुंबई.

प्रा. मंगेश विठ्ठल राजाध्यक्ष, एम्.ए., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, शासकीय महाविद्यालय, मुंबई.

कै. य. बा. राजे, एम्.एस्.सी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, स. प. महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. अ. चिं. रानडे, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे.

प्रा. अशोक रानडे, एम्.ए.; एल्.एल्.बी.; डिप्लोमा इन रशियन लॅंग्वेज; संगीत विशारद, संचालक, मुंबई विद्यापीठ संगीत केंद्र, मुंबई.

डॉ. म. आ. रानडे, एल्.सी.पी.एस्., खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय, मुंबई.

डॉ. व. दी. राव, एम्.ए.; पीएच्.डी., माजी प्रपाठक व प्रमुख, इतिहास विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.

प्रा. एल्. ए. रॉड्रिगज, प्राध्यापक, डेंपे कॉलेज ऑफ आर्ट्स अँड सायन्स, पणजी.

श्री. स. के. रुईकर, एम्.एस्.सी. (कृषि), गहू गेरवा कवकशास्त्रज्ञ, गहू गेरवा संशोधन केंद्र, महाबळेश्वर.

श्री. दा. ता. रूपवते, बी.ए.; एल्.एल्.बी., सदस्य, महाराष्ट्र विधान परिषद अधिवक्ता, पुणे.

डॉ. ग. मं. रेगे, एम्.ए. ; पीएच्.डी. ; जी.डी. आर्ट (कॉम.) ; एम्.ए.ए. (लंडन), विपणि व जाहिरात सल्लागार; अभ्यागत प्राध्यापक, सर जे. जे. इन्स्टिट्यूट ऑफ अप्लाइड आर्ट, मुंबई व इतर महाविद्यालये, मुंबई.

डॉ. प्र. वा. रेगे, एम्.ए.; एल्.एल्.एम्.; पीएच्.डी. (लंडन), प्राचार्य, न्यू लॉ कॉलेज, मुंबई.

प्रा. मे. पुं. रेगे, एम्.ए., प्राध्यापक, तत्त्वज्ञान विभाग, कीर्ति कॉलेज, मुंबई.

कै. दि. ह. लिमये, एम्.ए., पुणे.

प्रा. सुरेंद्र वडगावकर, एम्.ए., नृत्य-कलावंत; नृत्यशिक्षक, किंकिणी वृंद, पुणे व मुंबई; प्राध्यापक, जर्मन विभाग, रूपारेल कॉलेज, मुंबई.

प्रा. स. ह. वर्तक, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक गरवारे कॉलेज, पुणे.

डॉ. श. द. वर्दे, एम्.एस्.सी. ; पीएच्.डी., सहयोगी प्राध्यापक, नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ बँक मॅनेजमेंट, मुंबई.

डॉ. दि. मु. वाघ, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, भूगोल विभाग, स. प. महाविद्यालय, पुणे.

प्रा. श. स. वाड, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, गणित विभाग, कीर्ति महाविद्यालय, मुंबई.

लेखक, भाषांतरकार, समीक्षक व अभ्यागत संपादक

मराठी विश्वकोश : ६

श्री. ज. शि. वैद्य, बी.ई. (ऑ.), उपव्यवस्थापक, प्लॅट सव्हिसेस, सेंट्रल जीप प्लॅट, महिंद्र आणि महिंद्र लि., मुंबई.

डॉ. प. ल. वैद्य, एम्.ए.; डी.लिट्., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, बनारस हिंदू विद्यापीठ, बनारस; मुख्य संपादक, महाभारत, भांडारकर प्राच्यविद्या संशोधन मंदिर, पुणे.

प्रा. प्र. भ. वैद्य, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक व प्रमुख, वनस्पतिविज्ञान विभाग, आर्. वाय्. के. सायन्स कॉलेज, नासिक.

श्री. मो. झा. शहाणे, बी.ए. (ऑ.); विशेष अध्ययन, टोरॉंटो विद्यापीठ, टोरॉंटो, कॅनडा; निवृत्त संपर्काधिकारी, परराष्ट्र संबंध मंत्रालय, भारत सरकार; माजी संचालक, वृत्तपत्रविद्या विभाग, पुणे विद्यापीठ; सदस्य, महाराष्ट्र राज्य भाषा सल्लागार मंडळ, पुणे.

श्री. शा. वि. शहाणे, एम्.ए.; एस्.टी.सी.; राष्ट्रभाषा कोविद, सेवानिवृत्त मुख्याध्यापक, पुणे.

प्रा. अ. भि. शाह, एम्.एस्.सी. (मुंबई); एम्.एस्.सी. (पुणे), डायरेक्टर ऑफ प्रोग्रॅम्स, इंटरनॅशनल असोसिएशन फॉर कल्चरल फ्रीडम, मुंबई; संपादक, क्वेस्ट द्वैमासिक, मुंबई; पुणे.

श्री. र. रू. शाह, एम्.ए.; एल्.एल्.बी., माजी सहसंपादक, मराठी विश्वकोश, वाई; पुणे.

श्री. सु. र. शिंगटे, बी.एस्.सी. (ऑ.), वाई.

प्रा. सु. स. शिरोडकर, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक व प्रमुख, भौतिकी विभाग, श्रीवारणा महाविद्यालय, वारणानगर.

कु. रूक्साना महामूदमियाँ शेख, एम्.ए., वाई.

प्रा. बा. ग. शेजवलकर, एम्.एस्.सी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, रसायनशास्त्र विभाग, रूपारेल कॉलेज, मुंबई.

श्री. ना. स. लोखंडे, बी.ए.; एल्.एल्.बी., सेवानिवृत्त डिस्ट्रिक्ट आणि सेशनस जज; माजी अधिव्याख्याता, विधि महाविद्यालय, बेळगाव; मुंबई.

श्री. का. श्री. श्रीनिवासाचार्य, एस्.एस्.एल्.सी.; राष्ट्रभाषा विशारद; तमिळ व संस्कृत विद्वान, साहाय्यक संपादक, कलेमहळ, मद्रास (तमिळनाडू).

डॉ. जान्हवी संत-यादव, एम्.ए.; पीएच्.डी., अध्यक्षा, मराठी तज्ञ विभाग, नॅशनल लायब्ररी, कलकत्ता (प. बंगाल).

प्रा. बाबुराव सडवेलकर, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग); आर्ट एज्युकेशन (अमेरिका), व्यावसायिक चित्रकार; भूतपूर्व प्राध्यापक, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट, मुंबई; कला संचालक, कला संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

श्री. दि. बा. सणस, बी.एस्.सी. (ऑ.), वाई.

श्री. मा. ता. सपकाळ, बी.एस्.सी. (ऑ.), कॅजळ (ता. वाई).

डॉ. अ. ब. सप्रे, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, सायन्स कॉलेज, नागपूर.

प्रा. दि. द. समर्थ, बी.एस्.सी., सेवानिवृत्त प्राध्यापक, प्राणिविज्ञान विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. मनोहरराय सरदेसाय, एम्.ए. (मुंबई) ; डी.लिट्. (पॅरिस), प्राध्यापक, श्रीमती पार्वतीबाई चौगुले महाविद्यालय, मडगाव (गोवा).

डॉ. सत्येंद्रनाथ सर्मा, एम्.ए.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, आधुनिक भारतीय भाषा विभाग, गौहाती विद्यापीठ, गौहाती (आसाम).

डॉ. द. चि. सलगर, एम्.बी.बी.एस.; एम्.डी., प्राध्यापक, शरीरक्रियाविज्ञान, ग्रॅंट मेडिकल कॉलेज, मुंबई.

डॉ. य. शि. सहस्रबुद्धे, एम्.एसूसी.; पीएच्.डी. (भूविज्ञान), संचालक, भारतीय भूवैज्ञानिक सर्वेक्षण, महाराष्ट्र पूर्व मंडल, नागपूर.

प्रा. पी. सांबमूर्ती, बी.ए.; बी.एल्. (मद्रास), प्रपाठक, संगीत विभाग, मद्रास विद्यापीठ; प्राध्यापक, संगीतशास्त्र, व्यंकटेश्वर विद्यापीठ, तिरुपती; विद्यापीठ अनुदान आयोग पुरस्कृत प्राध्यापक (१९६७-७०), मद्रास (तमिळनाडू).

प्रा. तारो साकामोतो, मानद प्राध्यापक, इतिहास विभाग, टोकिओ विद्यापीठ, टोकिओ (जपान).

श्री. दिनकर साक्रीकर, बी.ए., वृत्तपत्रकार व लेखक, मुंबई.

श्री. त्र्यं. रा. साठे, एम्.एसूसी.; ए.आय्.आय्.एसूसी., औद्योगिक सल्लागार, मुंबई.

श्री. प्र. रा. साठे, एम्.एसूसी. ; सेवानिवृत्त वरिष्ठ रसायनशास्त्रज्ञ अरलॅब्स. लि., भाटघर, (ता. भोर).

डॉ. य. स. साठे, एम्.एसूसी. ; पीएच्.डी., प्राध्यापक व प्रमुख, सांख्यिकी विभाग, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.

प्रा. प्र. रा. सावंत, एम्.ए., प्राध्यापक, भूगोल विभाग, मानव्य व वाणिज्य महाविद्यालय, वाई.

सौ. प्रमिला साळवी, एम्.ए., समाजसेविका, सोनई (अहमदनगर).

कु. मीरा साळवेकर, एम्.ए., वाई.

श्री. पन्नालाल सुराणा, बी.ए. (ऑ.); एल्एल्.बी., वकील व राजकीय कार्यकर्ते, बार्शी.

प्रा. गो. चिं. सुर्वे, एम्.ए., प्राचार्य व प्रमुख, अर्थशास्त्र विभाग, सिद्धार्थ वाणिज्य आणि अर्थशास्त्र महाविद्यालय, मुंबई.

डॉ. सुकुमार सेन, एम्.ए.; पीएच्.डी.; एफ्.ए.एस्., अध्यक्ष, पश्चिम बंगाल शासकीय परिभाषा संसद; प्राध्यापक, भाषाशास्त्र, कलकत्ता विद्यापीठ, कलकत्ता (प. बंगाल).

श्री. ना. श्री. सोनटक्के, कार्यवाह, वैदिक संशोधन मंडळ, पुणे.

डॉ. ना. श्री. सोमण, एम्.एसूसी.; पीएच्.डी., प्राध्यापक, कृषि महाविद्यालय, नागपूर.

प्रा. वि. मो. सोलापूरकर, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग); ए.एम्., प्राध्यापक, सर जे. जे. स्कूल ऑफ आर्ट, मुंबई.

प्रा. प्र. वि. सोवनी, एम्.एसूसी., प्राध्यापक व प्रमुख, भूविज्ञान विभाग, फर्ग्युसन महाविद्यालय, पुणे.

डॉ. बा. वि. हतवळणे, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी., प्रपाठक, जीवरसायनशास्त्र विभाग, मेडिकल कॉलेज, औरंगाबाद.

प्रा. सौ. कमला श्री. हर्डीकर, एम्.एस्.सी., प्राध्यापिका व प्रमुख, जीवविज्ञान विभाग, देवचंद कॉलेज, अर्जुननगर (कोल्हापूर).

डॉ. ज. ना. हाटे, बी.एस्.सी. (एंजिनिअरिंग); एम्.एस्.ए.ई. (यू.एस्.ए.); एम्.आय्.ई. (भारत), पीएच्.डी. (टेक) (मुंबई), सेवानिवृत्त प्राध्यापक, ऑटोमोबाइल एंजिनिअरिंग विभाग, व्हिक्टोरिया ज्युबिली टेक्निकल इन्स्टिट्यूट, मुंबई.

प्रा. म. द. हातकणंगलेकर, एम्.ए., प्राचार्य व प्रमुख, इंग्रजी विभाग, विलिंग्डन महाविद्यालय, सांगली.

प्रा. म. द. हेगिष्टे, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, जीवरसायनशास्त्र विभाग, ग्रॅट मेडिकल कॉलेज, मुंबई.

प्रा. ब. ग. क्षीरसागर, एम्.एस्.सी., प्राध्यापक, वनस्पतिविज्ञान विभाग, विलिंग्डन महाविद्यालय, सांगली.

प्रा. सौ. सुधा क्षीरसागर, एम्.ए., प्राध्यापिका, मानव्य व वाणिज्य महाविद्यालय, वाई.

डॉ. वि. रा. ज्ञानसागर, एम्.एस्.सी.; पीएच्.डी. (नागपूर); पीएच्.डी. (विस्कॉन्सिन), प्राध्यापक व प्रमुख, वनस्पतिविज्ञान विभाग, नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.

कला विभागातील अभ्यागत संपादक

- श्री. सु. पि. अष्टपुत्रे, बी.ए.; ए.एम्.; जी.डी. आर्ट (ड्रॉइंग आणि पेंटिंग); राष्ट्रभाषा पंडित; टी.डी.; एस्.टी.सी.; सी.टी.सी., माध्यमिक चित्रकला शिक्षक, द्रविड हायस्कूल, वाई.
- श्री. य. के. ओतारी, बी. कॉम., चित्रकार, वाई.
- श्री. शं. ल. करवंदे, जी.डी. आर्ट, (पेंटिंग), छायाचित्रकार, पुणे.
- श्री. र. द. कुलकर्णी, सेवानिवृत्त असिस्टंट मॅनेजर, फूड कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया; सोलापूर.
- श्री. ग. वि. खरे, चित्रकार, पुणे.
- श्री. व. कृ. गोंधळेकर, आर्ट डायरेक्टर फिल्मस अँड ड्रामा; कमर्शियल आर्टिस्ट, मुंबई.
- श्री. सि. द. जमदाडे, मेकॅनिकल ड्राफ्ट्समन, वाई.
- श्री. प्र. श्री. थिटे, बी.ए., चित्रकार, वाई.
- श्री. ध. गे. ननावरे, मेकॅनिकल ड्राफ्ट्समन, पाडळी (ता. खंडाळा, जि. सातारा).
- श्री. भा. मो. पानसे, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग आणि कमर्शियल); डी.टी.सी., सेवानिवृत्त कमर्शियल आर्टिस्ट, कॉलेज ऑफ मिलिटरी इंजिनिअरिंग, पुणे.
- श्री. पां. द. पारसनीस, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग), कमर्शियल आर्टिस्ट, मुंबई.
- श्री. ज्ञा. रा. फरांदे, मेकॅनिकल ड्राफ्ट्समन, वाई.
- श्री. अ. श्री. बापट, जी.डी. आर्ट (कमर्शियल), पुणे.
- श्री. वि. म. बारटके, सेवानिवृत्त ज्युनिअर असिस्टंट मॅनेजर, गव्हर्नमेंट फोटोझिको ग्राफिक प्रेस, पुणे.
- श्री. मो. रा. बोडस, जी.डी. आर्ट (पेंटिंग), कमर्शियल आर्टिस्ट, मुंबई.
- श्री. स. द. महामुनी, पी.टी.सी., प्राथमिक शिक्षक, वाई.
- श्री. ना. ध. राऊत, ए.एम्., माध्यमिक चित्रकला शिक्षक, कन्याशाळा, वाई.
- श्री. व. वि. सकुंडे, चित्रकार, वाई.
- श्री. अ. ना. साठे, चित्रकार, वाई.
- श्री. शि. तु. सुतार, ए.एम्., माध्यमिक चित्रकला शिक्षक, श्री शिवाजी विद्यालय, सुरुर (ता. वाई).

ऋणनिर्देश

मराठी विश्वकोशाला अनेक संस्थांनी व व्यक्तींनी अनेक प्रकारे साहाय्य केले. विशेषतः छायाचित्रे, रंगीत पारदर्शिका, नकाशे, वैज्ञानिक आणि तांत्रिक विषयांच्या आकृत्या इ. पुरवून किंवा त्यांचा वापर करण्यास अनुमती देऊन त्यांनी विश्वकोशास महत्वाची मदत केली. त्यांचा कृतज्ञतापूर्वक निर्देश पुढे करित आहोत :

अधीक्षक, सूचना निदेशालय, उत्तर प्रदेश, लखनौ.
अध्यक्ष, इंडो-जॅपनीज सोसायटी, पुणे.
इंटरनॅशनल सोसायटी फॉर एज्युकेशनल इन्फर्मेशन, टोकियो, जपान.
इंडियन कॅन्सर इन्स्टिट्यूट रिसर्च सेंटर, मुंबई.
इनलँड वॉटर ट्रान्सपोर्ट, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
इरिगेशन अँड पॉवर डिपार्टमेंट, आंध्र प्रदेश, हैदराबाद.
एशियाटिक सोसायटी, मुंबई.
किर्लोस्कर ऑइल एंजिन्स लि., पुणे.
किर्लोस्कर प्रेस, पुणे.
कुलसचिव, टाटा इन्स्टिट्यूट ऑफ सोशल सायन्सेस, मुंबई.
केसरी मराठा ग्रंथालय, पुणे.
गरवारे नॉयलॉन लि., मुंबई.
गोदरेज कंपनी, मुंबई.
ग्रेट ईस्टर्न शिपिंग कं लि., मुंबई.
चीफ इन्फर्मेशन ऑफिसर, महाराष्ट्र इन्फर्मेशन सेंटर, नवी दिल्ली.
चीफ पब्लिक रिलेशन्स ऑफिसर, टाटा सर्व्हिसेस लि., मुंबई.
जनरल मॅनेजर, हर्बर्ट सन्स लि. (डिपी.), मुंबई.
जनसंपर्क निदेशालय, राजस्थान, जयपूर.
जादूगार रघुवीर, पुणे.
जिल्हाधिकारी, औरंगाबाद जिल्हा, महाराष्ट्र राज्य.
जिल्हाधिकारी, कुलाबा जिल्हा, महाराष्ट्र राज्य.
जिल्हाधिकारी, रत्नागिरी जिल्हा, महाराष्ट्र राज्य.
जिल्हाधिकारी, सांगली जिल्हा, महाराष्ट्र राज्य.
जिल्हाधिकारी, सोलापूर जिल्हा, महाराष्ट्र राज्य.
जिल्हा प्रसिद्धी अधिकारी, जळगाव जिल्हा, महाराष्ट्र राज्य.
जिल्हा प्रसिद्धी अधिकारी, डांग जिल्हा, गुजरात राज्य.
जिल्हा प्रसिद्धी अधिकारी, परभणी जिल्हा, महाराष्ट्र राज्य.
जिल्हा प्रसिद्धी अधिकारी, पुणे जिल्हा, महाराष्ट्र राज्य.
जिल्हा प्रसिद्धी अधिकारी, सोलापूर जिल्हा, महाराष्ट्र राज्य.
जिल्हा माहिती अधिकारी, नडियाद जिल्हा, गुजरात राज्य.
जे. जे. हॉस्पिटल, मुंबई.
टाटा टेक्स्टाइल वायल्स, मुंबई.

ऋणनिर्देश

डायरेक्टर ऑफ इन्फर्मेशन, गव्हर्नमेंट ऑफ जम्मू अँड काश्मीर, श्रीनगर.
डायरेक्टर ऑफ इन्फर्मेशन, गुजरात राज्य, गांधीनगर.
डायरेक्टर ऑफ टूरिझम, गव्हर्नमेंट ऑफ टोंगा, टोंगा.

डायरेक्टर ऑफ पब्लिक रिलेशन्स अँड टूरिझम, गोवा, दमण व दीव, पणजी.
डायरेक्टर, प्रेस इन्फर्मेशन ब्यूरो, गव्हर्नमेंट ऑफ इंडिया, नवी दिल्ली.
डायरेक्टर, फोरेन्सिक सायन्स लॅबोरेटरी अँड केमिकल अनालायझर टू गव्हर्नमेंट, मुंबई.
डायरेक्टर, टाटा इन्स्टिट्यूट ऑफ फंडामेंटल रिसर्च, मुंबई.
डायरेक्टोरेट ऑफ पब्लिक रिलेशन्स, डिफेन्स मिनिस्ट्री, नवी दिल्ली.
डिपार्टमेंट ऑफ इन्फर्मेशन अँड पब्लिक रिलेशन्स, आंध्र प्रदेश, हैदराबाद.
डिपार्टमेंट ऑफ टूरिझम, गव्हर्नमेंट ऑफ त्चुनिशिया, त्चुनिस.
डिपार्टमेंट ऑफ टूरिझम, फिलिपीन्स.
डेक्कन कॉलेज, पुणे.
तारापोरवाला ऑफिस, मुंबई.
'द टाइम्स ऑफ इंडिया' कार्यालय, मुंबई.
द टिटाघर पेपर मिल्स कं. लि., कलकत्ता.
दैनिक 'सकाळ' कार्यालय, पुणे.
नॅशनल गॅलरी ऑफ मॉडर्न आर्ट, नवी दिल्ली.
नॅशनल पोर्ट्रेट गॅलरी, लंडन.
पाठ्यपुस्तक मंडळ, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
प्रमुख शास्त्रज्ञ, अखिल भारतीय कोरडवाहू शेती संशोधन समन्वय योजना, सोलापूर.
प्रादेशिक प्रसिद्धी अधिकारी, औरंगाबाद जिल्हा, महाराष्ट्र राज्य.
प्रेस इन्फर्मेशन डिपार्टमेंट, बांगला देश.
फर्टीलायझर कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया लि., मुंबई.
फायरस्टोन टायर अँड रबर कंपनी ऑफ इंडिया लि., मुंबई.
बँक ऑफ महाराष्ट्र, पुणे.
बेस्ट अंडरटेकिंग, मुंबई महानगरपालिका, मुंबई.
ब्रिटिश ओव्हरसीज एअरवेज कॉर्पोरेशन, मुंबई कार्यालय.
ब्रिटिश डेप्युटी हायकमिशनर, मुंबई.
भारत इतिहास संशोधक मंडळ, पुणे.
भारतीय राजदूतावास, डाकार (सेनेगल), प. आफ्रिका.
मॉंट विल्सन अँड पॅलोमार ऑब्झर्वेटरीज, कॅलिफोर्निया, यू. एस्. ए.
माहिती आणि जनसंपर्क महासंचालनालय, मुंबई.
मिनिस्ट्री ऑफ फॉरेन अफेअर्स, जमेका.
युनायटेड स्टेट्स इन्फर्मेशन सर्व्हिस, नवी दिल्ली.
यू. एस्. एस्. आर्., इन्फर्मेशन सर्व्हिस, नवी दिल्ली.
राजदूतावास, आयर्लंड, नवी दिल्ली.
राजदूतावास, ऑस्ट्रेलिया, नवी दिल्ली.
राजदूतावास, इझ्राएल, मुंबई.
राजदूतावास, इटली, नवी दिल्ली.
राजदूतावास, डेमॉक्रॅटिक रिपब्लिक ऑफ जर्मनी, मुंबई.

मराठी विश्वकोश : ६

ऋणनिर्देश

राजदूतावास, फेडरल रिपब्लिक ऑफ जर्मनी, मुंबई.
राजदूतावास, यूगोस्लाव्हिया, नवी दिल्ली.

रॉयल डॅनिश एम्बसी, नवी दिल्ली.
लार्सन अँड टूब्रो लि., मुंबई.
व्यवस्थापक, लिंगायत मठ, वाई.
व्हाईस चॅन्सेलर, विश्वभारती, शांतिनिकेतन, प. बंगाल.
श्री. श्रीकांत जोशी, अधीक्षक अभियंता, बरहँमपूर, ओरिसा.
संचालक, कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
समाजकल्याण कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
सिंदिया स्टीम नॅव्हिगेशन कं. लि., मुंबई.
सूचना तथा प्रकाशन संचालनालय, मध्य प्रदेश सरकार, भोपाळ.
सेंट्रल इनलॅंड वॉटर ट्रान्सपोर्ट कॉर्पोरेशन, कलकत्ता.
हळदणकर फाइन आर्ट स्टुडिओ, मुंबई.
हायकमिशन फॉर कॅनडा, नवी दिल्ली.
हिंदुस्थान शिपयार्ड लि., विशाखापटनम्.

मराठी विश्वकोशात वापरलेल्या संक्षेपांची यादी
मराठी संक्षेप

अक्र.

अणुक्रमांक

अनु.

अनुवाद / अनुवादक

अश.	अश्वशक्ती
अँपि.	अँपिअर
आ.	आकृती
आं.ए.	आंतरराष्ट्रीय एकक
आवृ.	आवृत्ती
इ.	इत्यादी
इं.	इंग्रजी
इं. भा.	इंग्रजी भाषांतर
इं. शी.	इंग्रजी शीर्षकार्थ
इ. स.	इसवी सन
इ. स. पू.	इसवी सन पूर्व
उ.	उत्तर
उ. अश.	उपयुक्त अश्वशक्ती
उदा.	उदाहरणार्थ
क.	कन्नड
कॅ.	कॅलरी
कॅमू.	कॅलरीमूल्य
कार.	कारकीर्द
कि.कॅ.	किलोकॅलरी
कि.ग्रॅ.	किलोग्रॅम
कि.मी.	किलोमीटर
कि.मी. ^२	चौरस किलोमीटर
कि.वाँ.	किलोवाँट
कि.वाँ. ता.	किलोवाँट तास
°के.	केल्विन तापमान
क्र.	क्रमांक
ख्रि. पू.	ख्रिस्त पूर्व
गु.	गुजराती
ग्रॅ.	ग्रॅम
घ.मी.	घन मीटर
घ. सेंमी.	घन सेंटिमीटर
चौ. कि.मी.	चौरस किलोमीटर
चौ. सेंमी.	चौरस सेंटिमीटर
ज.	जन्म
द.	दक्षिण
प.	पश्चिम
पू.	पूर्व

बं.	बंगाली
म.	मराठी
म. भा.	मराठी भाषांतर
म. शी.	मराठी शीर्षकार्थ
मायअँपि.	मायक्रोअँपिअर
मि.	मिनिट
मिअँपि.	मिलिअँपिअर
मि.ग्रॅ.	मिलिग्रॅम
मि.मी.	मिलिमीटर
मिलि.	मिलिलिटर
मी.	मीटर
मृ.	मृत्यू
मे.वाँ.	मेगॅवाँट
म्यु.ग्रॅ.	मायक्रोग्रॅम
रा. सं.	रासायनिक संघटन
लॅ.	लॅटिन
लि.	लिटर
वा. दा.	वातावरणीय दाब
वाँ.	वाँट
वि. उ.	विशिष्ट उष्णता
वि. गु.	विशिष्ट गुरुत्व
व्हो.	व्होल्ट
श.	शके
सं.	संस्कृत
संपा.	संपादक / संपादित
संव.	संवत्
संक्षे.	संक्षेप
सु.	सुमारे
से.	सेकंद
°से.	सेल्सिअस तपमान
सेंमी.	सेंटीमीटर
सेंमी. ^२	चौरस सेंटीमीटर
सेंमी. ^३	घन सेंटीमीटर
हि.	हिजरी
हिं.	हिंदी
हे.	हेक्टर
हेलि.	हेक्टोलिटर

इंग्रजी संक्षेप

Comp.
Ed.

Compiled / Compiler
Edited / Editor

Trans.
Vol./ s.

Translation / Translator
Volume / s

विशेष सूचना: विवेचनाच्या प्रवाहात आलेला शब्द हा अन्यत्र आलेल्या नोंदीचा निदर्शक असेल, तर तो शब्द □ अशा चिन्हाच्या पुढे तिरपा दर्शविलेला आहे. एखाद्या नोंदीतील विशिष्ट मजकुराशी विषयदृष्ट्या निगडित अशी दुसरी नोंद निर्दिष्ट करताना कंसात [→] असे बाणचिन्ह वापरून त्यापुढे त्या नोंदीचे नाव दिले आहे.

